

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

עה.

עין מושפט
נר מצוה

קב א ב מ"י פ"ג
מהלכות גיגיה הל'
ט סג עין עא:

מוסף רש"י

אם המצא בעדים.
אם תחלה תמצא בעדים,
תמצא בדיוקן. תמצא
הכפל שהוא קנס בדיוקן,
פוט' למורשיע את
עצמו. א"ע"פ שפלו
עדים אחרי כן אינו
משלם כפל (ע"ל סד).
ראה עדים שמשמשין
ובאין. רבותא אשמועינן
לדע"ג דתמנא ציטומא
דעדים אורי ויחיד עמנו
בקין כשאר גנבה, אפילו
הי' הו"א הולא ופטור
מן הכפל ויון דלון
כאן כפל פטור אף
מן הטענה שפטר זה
וצלו עדים שגנו וטענ
ומכר, לכל הי'א לליכא
כפל ליכא חזק טעמה,
דאמרינן תשלומי ארבעה
ותמנא פלג רחמנא ולא
תשלומי שלשה וארבעה,
וכיון דכפל ליכא צלל ליה
מד (שבועות סט).

רבינו חננאל

חזן למשכב בתי הדין הוה
וכעין שיחה הוה. ודבריו
שתי הבריות פשוטין
היו. איתמר, מודה בקנס
ואחר כך באו עדים רב
אמי' פטור ושמואל אמי'
חייב. מאי טעמ' דרב
ב' אם המצא בעדים
פטור בדיוקן ישלם
תמנא למורשיע את עצמו
ומודה שגנבו פטור, האי
מאשר ירשיעון אלהים
נפקא, אלא שמע מינה...
איתביה רב לשמואל,
מיה מודה בקנס ואחר
כך באו עדים פטור ופריך
שמואל... כ"י אלעזר ב'ר'
אמי' דאמי' יבאו עדים
יריעדו. ואוקמה לשמעתיה
כתנאי ואמ'... לא אמ'
אלא בשורה אחר שראה
העדים דאיכא למימר
דמשום חך בכתנאי אורי.
אבל במודה [בכית' דין],
בגון הבעותו בעליו
הוודה, דבר הכל אף
על גב דלאחר כך באו
עדים פטור. ובא רב
דאמי' (המנוגא) דלמיה רב לפרש
ואמ' מסתברא מילתיה
רב באומ' גנבתי, פיר'
דאמי' חייב בגנבה ומחייב
עצמו בקין הוא שאם כפר
בטביחה ומכירה ואחר כך
באו עדים פטור. אבל
אם כפר בכל ובאו עדים
בגניבה ותחייב וחזר
הוודה בטביחה ומכירה,
אם באו עדים חייב,
דהא ודאי הודאנו אינה
חשובה הודאה, איפרומי
מיערים וכל הודאה שאינו
מחייב עצמו כלום אינה
הודאה. ואמ' ליה רבא
והא רב חסדא איתבי
לרב הונא תלמידיה דרב
מעשה דרבן גמליאל דלא
מחייב עצמו בהודאתו
כלום, ולא שני ליה הדין
שניא, אלא אמ' הודאה
זו חזן לבית דין היתה.
ולא השריב רב המנוגא
תשובה. ואמ' ר' יוחנן
עוד כי הא דרב המנוגא
ה"ג.

משום ביעתותא דעדים קא מודה. והא דאמר פסק שזעמ
העדות (שבועות ד' ג): דלרבי אלעזר ב'ר' שמעון לא
משכחת לה דמודה מפי עצמו דפטור אלא היכא דליכא עדים כלל
היינו אליבא דשמואל: **אמר** ל"ה רבא (ס) קפחת לסבי דבי רב.

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

המדרש שאמר דבר שאינו דא' רב
הונא דידע מילתיה דרב גדול ממך
אין לו זה החילוק וקשה דככל דוכתי
הוי קיפוח לשון נילוח כמו לקפחני
זהלכות הן באין צפ' שני דקדושין (ד'
נב) ודמיו (ד' מט): וכמו קפחניהו
לתלמא רבנן סמיכי צטעומא גיטין
(ד' נט): ורש"ס פ' ל"ג אמר ליה
רבא אלא אמר רבא קפחתי לנסי דבי
רב פירוש נלחתי את רב המנוגא
שהוא סבי דבי רב והוכחתי לו מכח
דבי רב הונא שהיה יודע דברי רב
יותר ממנו שאין לחלק כמו שחילק
והציג רחמי מפ"ק דסנהדרין (ד' ח'
והס') דאמר התם אמרי צי רב רב
הונא ופריך והאמר רב הונא אמרי
צי רב ומשני אלא אימא רב המנוגא
ולהכי קרי ליה סבי דבי רב וקשה
חדא שמוחא כאן צספרים אמר ליה
ועוד דאין דרך לומר איתמר נמי
אמרי קסתר את דבריו ועוד דכוותיה
דרב המנוגא דייק מתני' וברייתא
דאמר צסמוך ולרב הונא מפקא
מתני' מדברי רב ונראה לפרש אמר
ליה רבא (ס) קפחת לסבי דבי רב כלומר
אמר ליה רבא רבא לרב המנוגא נלחתי
את רב הונא שהוא סבי דבי רב שהוא
לא ידע לחלק כאשר חלקת וצסנהדרין
מפרש ר"ת אימא רב המנוגא פירוש
לא מימא אמר רב הונא אמרי צי רב
אלא אמר רב המנוגא אמרי צי רב
וכן משמע דלפי האמת נמי הוי אמרי
צי רב רב הונא דזהערל (יבמות ד'
פג: וסס') קאמר צי רב מני רב הונא
ורב הונא אין הלכה קאמר וצקונט'
דחק שס לפרש דא' דאמר צסנהדרין
אימא רב המנוגא דוקא היכא דמוכח
דהיינו היכא דליכא אמר רב הונא
אמרי צי רב התם הוי רב המנוגא
וקשה דל"כ כי קאמר צסנהדרין שלחו
מתס רבי יוסי צר חנינא מתכו עליה
צמערה ר' אלעזר ופריך הא שלחו
מתס לרבי יוסי צר חנינא מוצא כו'
ומשני אלא איפוך ה"ל לשנויי היכא
דמוכח שאני ועוד דלא יתכן כלל
שיאמר רב הונא משום רב המנוגא
שהיה תלמיד תלמידו דמשמע
צריש דער (עירובין ד' סג) ואין
להאריך כאן צזה

צרייתא

ובאו עדים שמוכר ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייתא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא

מלום. כלומר אין זה הודאה שהרי אינו צא להשיב כלום בהודאתו דידוע הוא דמודה צקנס פטור הלכך לפטור עצמו נתכוין: **למה לי דקסני**. הכי הו"ל ואחא לאשמועינן דמודה צקנס פטור לשמעין צין צכפל וצין צד' וחמשה וימתי גנב וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו אינו משלם אלא קרן אלא לאו ש"מ להכי לא נקט הודאה גבי קרן וכפל צדעי למיתני ע"פ עצמו דומיא דעד אחד ולמיתני דא' הדר אתו עדים חייב ואי הוה מני הודאה גבי גניבה מו לא מיתני ליה ע"פ עצמו דומיא דעד אחד דא"נ אתו עדים פטור אכל השתא דלא אורי צקנן דשני

שלא צביס דין הוה. לא היו צית דין יושצין ולא מקוס ישיצת
צ"ד הוה אלא צשוק הודה לו: **שכבר** הודים. משמע אפילו אתו
עדים צתר הכי פטור: **סמאל** צדיינין פטר למרשיע את עצמו.

והאי קרא למ"ל מאשר ירשיעון אלהים נפקא פטר למרשיע את
עצמו אלא לאו שמע מינה חד למודה צקנס
בקנס ולא (ס) צעדים וחד למודה צקנס
ואחרי כן צאו עדים: **מיצעי** ליה
לגנב עצמו. לחייב כפל לגנב עצמו
דדרשינן כלל ופטר מהמנאל תמנאל
כתנא דבי חזקיה (א) גנצני. וחייב
עצמו צקנן: **אכל לא טבחתי ולא**
מכרתי. רבותא אשמעי' כדאמרינן
לקמן (ע"פ) דאע"ג דאטציחה לא הודה
ונמנאל טענא וז' מכר דצאו עדים
פטור דכיון דמכפל איפטר ליה
צהודא דגנצתי מו לא מחייב ארבעה
וחמשה דכיון דמדלית כפל מניייהו הוי
ליה תשלומי שלשה וארבעה והני לא
מציני: ויעידו. לאחר שהודה ויתמייב
קנסא: **לשמואל ודאי סנאי היא**.
דהא לא מני למימר דתנא קמא קאי
כוותיה דהשתא ומה הכא דשמע
שמשמשין וצאין ונחמתי שמתויהו
אורי פטר ליה ופא ע"ג דהדרו
אתו כל שכן מודה מעצמו ואח"כ
צאו: **לרב מי לימא**. מי איצטריכא
ליה לאוקמי מילתיה כתנאי או
דלמא מני לשנויי לר' אלעזר ב'ר' ר'
שמעון אליביה ולמיתר דשני ליה לר'
אלעזר צין רחא עדים שמשמשין
וצאין למודה מעצמו צלא פחד עדים:
מספספא מילתיה דרב דפטור אפילו
אס צאו עדים: **צאומר גנצני**.
חייב עצמו לשלם קרן מיהא צהודא
הלכך הודאה גמורה היא ופטור
מכפל ומארבעה וחמשה: **שהרי פטר**
עצמו מכלום. צהודא דטציחה לא
היה מחייב עצמו צכלום שהיה יודע
שהמודה צקנס פטור הלכך לאו
הודאה היא ומשלם אס צאו עדים
ולא אמרינן מודה צקנס וצאו עדים
פטור אלא היכא דליכא קרן וקנס
דאיחייב ליה מנוגא צהודא ונמתכוין
להחזיר ממונ': (ו) **אמר רבא** גרסינן
ולא גרסינן אמר ליה. קפחתיניהו לנסי
דבי רב. רב המנוגא אין לך עדים הא אתו
כדאמר צפ"ק דסנהדרין (ד' פ' צ):
(קפחתינן). י"ש צידי תשובה לקפח
דבריו: **דהא רבן גמליאל** צהודא
שקימא את עין עצדו פטור עצמו
מכלום היה דאין כאן אלא קנס וכי
מודה מפטר מאיליו והא חזין לעיל'
דאוציה רב חסדא לרב הונא מינה
מדוקיא דכבר אין לך עדים הא אתו
עדים מחייב: **ולא שני ליה**. רב

הונא למימר דשאי רבן גמליאל דפוטור
עצמו מכלום הוה וכי האי גוונא צריכא
ליה לאוקמי צחון צצית דין הא צצית
דין מיפטור ליה צהיהא הודאה אליבא
דרב: **שהרי חייב עצמו** פטור.
צהודא ראשונה הלכך נפטור מן
הכפל וכיון דליכא כפל מו לא מחייב
צארבעה וחמשה: **שהרי פטר עצמו**
מכלום. כלומר אין זה הודאה שהרי אינו צא להשיב כלום בהודאתו דידוע הוא דמודה צקנס פטור הלכך לפטור עצמו נתכוין: **למה לי דקסני**. הכי הו"ל ואחא לאשמועינן דמודה צקנס פטור לשמעין צין צכפל וצין צד' וחמשה וימתי גנב וטבח ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן אלא

מלום. כלומר אין זה הודאה שהרי אינו צא להשיב כלום בהודאתו דידוע הוא דמודה צקנס פטור הלכך לפטור עצמו נתכוין: **למה לי דקסני**. הכי הו"ל ואחא לאשמועינן דמודה צקנס פטור לשמעין צין צכפל וצין צד' וחמשה וימתי גנב וטבח ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן אלא

(א) לעיל סד: (ב) לעיל סג:
(ג) שבועות מט: (ד) נוע' צבת'
שס ד"ה רחא וקמן ע"ב
ד"ה צייטא, (ד) רש"י,
(ה) צ"ל ולא צאו עדים,
(ו) רש"י (י) ס"א קפחתיניהו
לנסי דבי רב ציערת
והטעת לכל צני הישיבה
שאמרת לפניהם דבר שאינו
ותשובתו צלדו ומ"ש צצית
אינו מפי' רש"י ועין רש"י,
(ח) דף ע"ג, (ט) צ"א
קפחתיניהו, רש"י, (י) ד"ה
אלא, (י) ד"ה אמרן.

תורה אור השלם

1. אם הוציא תוצא
בדיו הנהגה משור עד:
חבור עד שיה חיים שנים
ישלם: שמות כב ג
2. על כל דבר פשע על
שור על חבור על שיה
על שלוקח על כל אגדה
אשר יאמר בי הוא זה
עד האלהים וצא דבר
שניהם אשר ירשיעון
אלהים ישלם שנים
לרעה: שמות כב ח

הגהות הב"ח

(א) גבי אמר ליה רבא
קפחתיניהו לנסי דבי רב:
(ב) שם אכל אמר לא
גנבתי וצאו: (ג) רש"י
ד"ה מצעי ליה וכו' דבי
חזקיה. צ"ל לעיל סוף דף
ס"ג: (ד) ד"ה (אמר רבא
גרסי' ולא גרסינן אמר
ליה). תא"מ וצ"ל וכו' מפי'
רש"ס ואח"כ מה"ד
קפחתיניהו לנסי דבי רב
יערת והטעת והירעות
לכל צני הישיבה על צית
המדרש צלמדך לפניהם
דבר שאינו ותשובתו צלדו
והו' פ"י ופ"י זה שפיר
גרסי' אמר ליה ואח"כ
מה"ד (רב המנוגא קרי
וכי' דציון) תא"מ וצ"ל גס
זה מפרש"ס: (ה) תוב'
ד"ה אמר ליה רבא
קפחתיניהו לנסי וכו'
שאמרת דבר: (ו) בא"ד
ונראה לפרש אמר ליה רבא
קפחתיניהו לנסי: